Crna Gora
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA

DRI broj: 40116/18-042-249/2
Podgorica, 16 februar 2018. godine

ZBIRNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA POLITIČKIH SUBJEKATA ZA 2016. GODINU

Podgorica, februar 2018. godine

S A D R Ž A J

I ZAKLJUČNE KONSTATACIJE I PREPORUKE 3
II OPŠTI PODACI 7
1. Pravni osnov 7
2. Subjekti revizije 7
3. Finansijsko poslovanje političkih subjekata 8
4. Cilj revizije 9
4.1 Kriterijumi za reviziju pravilnosti 9
5. Predmet revizije 10
6. Metodologija revizije 10
7. Planirani prag materijalnosti 10
8. Planirana područja revizije 10
III UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE 12
2.1. Sistem unutrašnjih kontrola 12
2.2. Računovodstveno poslovanje 12
2.3. Prihodi 12
2.4. Rashodi 15
2.5. Neizmirene obaveze 17
2.6. Potraživanja 17

I ZAKLJUČNE KONSTATACIJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija (DRI) u skladu sa članom 4 i 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja završila je reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja 30 (trideset) političkih subjekata koji su u 2016. godini ostvarili prihode u iznosu većem od 10.000,00€.
Na bazi utvrđenog činjeničnog stanja, izjašnjenja subjekata revizije i objavljenih pojedinačnih konačnih izvještaja o reviziji Senat Državne revizorske institucije na sjednici održanoj dana 15.02.2018.godine usvojio je :

ZBIRNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata za 2016. godinu

U cilju otklanjanja revizijom utvrđenih nepravilnosti, unapređenja zakonodavnog okvira koji reguliše poslovanje političkih subjekata i poboljšanja kvaliteta izvještavanja subjekata revizije, date su sljedeće preporuke:
1. Revizijom je utvrđeno da subjekti revizije vođenje poslovnih knjiga ne obezbjeđuju na jedinstven način i iskazivanje finansijskih transakcija vrše po različitim računovodstvenim načelima, zbog nepostojanja regulative kojom bi se uredilo poslovanje istih, što otežava rad političkih subjekata i vršenje revizije.

- **Potrebno je da Ministarstvo finansija u okviru svojih nadležnosti inicira donošenje ili donese regulativu kojom će se urediti poslovanje političkih subjekata, u cilju unapređenja rada istih i efikasnije kontrole njihovog poslovanja.**

2. Revizijom je utvrđeno da 14 (četrnaest) političkih subjekta nije shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dostavilo Godišnje finansijske izvještaje za 2016. godinu, dok četiri politička subjekta nije iste dostavilo u zakonskom roku. Takođe je utvrđeno da tri subjekta revizije nijesu pripremili Godišnji finansijski izvještaj u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja (nijesu iskazali sve prihode i troškove ili obrtnu i stalnu imovinu).

- **Subjekti revizije su dužni da Godišnji finansijski izvještaj dostavljaju Državnoj revizorskoj instituciji u roku koji je utvrđen članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

- **Subjekti revizije su dužani da Godišnji finansijski izvještaj pripreme u skladu sa važećim okvirom finansijkog izvještavanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da 4 (četiri) subjekta revizije nije shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja donijelo Finansijski plan i Program rada za 2016.godinu, a 12 (dvanaest) političkih subjekata nije realno planiralo prihode i troškove.

- **Subjekti revizije su shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dužni da do kraja tekuće godine za narednu godinu donesu Program rada i Finansijski plan.**

- **Preporučuje se subjektima revizije da Godišnjim programom rada, osim aktivnosti, planira i iznos finansijskih sredstava po svakoj od predviđenih aktivnosti.**
- **Subjekti revizije treba da realnije planiraju prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem ili manjem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti u fiskalnoj godini izvrše korekciju Finansijskog plana.**

4. Revizijom je utvrđeno da devet revidiranih političkih subjekata ne obezbjeđuju evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava, ili ista evidentiraju na osnovu neusaglašene dokumentacije sa lokalnim samoupravama.

- **Preporučuje se subjektima revizije da obezbijede evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

5. Revizijom su utvrđene nepravilnosti u dijelu zaključivanja ugovora o djelu i ugovora o zakupu kod deset revidiranih političkih subjekata jer isti ugovore o djelu i ugovore o zakupu nijesu zaključivali u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima (ne sadrže sve formalno pravne elemente, dok ugovori o zakupu nijesu ovjereni kod nadležnog organa).

- **Subjekti revizije su dužni da ugovore o djelu i ugovore o zakupu poslovnih prostora zaključuju u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.**

6. Revizijom je utvrđeno da osamnaest revidiranih političkih subjekata nijesu adekvatno dokumentovali troškove i nijesu pravilno klasifikovali dio troškova na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru koji primenjuju.

- **Subjekti revizije su dužni da sve troškove pravdaju adekvatnom i potpunom dokumentacijom kao i da troškove klasifikuju i**

evidentiraju na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru koji primenjuju.

7. Revizijom je utvrđeno da je jedanaest revidiranih političkih subjekata zaključivalo ugovore o djelu za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima ili poslova iz redovne djelatnosti, a za iste su bili dužni da sa izvšiocima zaključe ugovore o radu.

- **Subjekti revizije za poslove na sistematizovanim radnim mjestima ili poslovima iz redovne djelatnosti treba da zaključuju ugovore o radu, jer isti po prirodi i vrsti rada imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos.**

8. Revizijom je utvrđeno da pet revidiranih političkih subjekata ima status Grupe građana koji su učestvovali na izborima i osvojili mandate, a isti nemaju status pravnog lica i ne mogu otvoriti žiro račun za obavljanje finansijskih transakcija, već navedene transakcije obavljaju preko računa fizičkog lica ovlašćenog od strane Grupe građana. Pozitivnim propisima Crne Gore nije uređen pravni status, način osnivanja, finansiranje i druga pitanja od značaja za rad Grupe građana.

- **Potrebno je da se donese regulativa kojom će se urediti pravni status i druga pitanja od značaja za rad Grupe građana.**

9. Revizijom je utvrđeno da je određeni broj političkih subjekata nastupao kao konstituent Koalicije na parlamentarnim i lokalnim izborima i da su ostale iskazane neizmirene obaveze nakon završetka izborne kampanje. Budući da koalicije nemaju status pravnog lica ostaje otvoreno pitanje evidentiranja i izmirivanja obaveza.

- **Potrebno je koalicionim sporazumom definisati prava i obaveze svakog konstituenta Koalicije u dijelu evidentiranja i plaćanja obaveza po osnovu izbornih kampanja.**

10. U postupku revizije utvrđeno je da su revidirani subjekti gotovinski iz blagajne isplatili iznos od 1.088.210,00€ što čini 9,50% ukupnih troškova.

- **Preporučuje se subjektima revizije da smanje gotovinske isplate i da plaćanje vrše preko žiro računa, kako bi se na taj način izbjegle eventualne zloupotrebe.**

Državna revizorska institucija je dala predlog za izmjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i preporuku nadležnom skupštinskom odboru**:**

- Odredbama člana 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja bitno se ograničava samostalnost i nezavisnost DRI u izboru subjekata revizije, što je u suprotnosti sa članom 9 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, kojim je definisano da Institucija samostalno odlučuje o subjektima revizije, predmetu, obimu i vrsti revizije, vremenu i načinu vršenja revizije. Saglasno Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, jedina zakonska obaveza DRI je da jednom godišnje vrši reviziju Završnog računa budžeta Crne Gore.
  Predložena je izmjena člana 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja tako da glasi: ,,Državna revizorska institucija vrši reviziju godišnjih konsolidovanih finansijskih izvještaja političkih subjekata na osnovu procijenjenog rizika i kriterijuma iz Uputstva o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti“ (najviše pet političkih subjekata na godišnjem nivou), što je i mišljenje SIGME, eksperata Savjeta Evrope, Generalnog direktorata za budžet.
  DRI angažuje velike ljudske resurse prilikom obavljanja revizije političkih subjekata, a sredstva koja se revidiraju nijesu značajna (oko 10 miliona eura) sa aspekta Budžeta Crne Gore. Na ovaj način bi se obezbijedilo rasterećenje ljudskih resursa DRI, što bi ostavilo prostor da Institucija vrši reviziju većeg broja drugih subjekata.
- Zakonom definisati status sopstvenih sredstava koja politički subjekti koriste za izborne kampanje, jer članom 14 i 17 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ista nijesu predvidjena kao izvor finansiranja (što je bitno sa aspekta limita sredstava koja podnosioci mogu prikupiti iz privatnih izvora, a koji je utvrđen članom 17 stav 2 Zakona).
- Zakonom definisati obavezu političkih subjekata da otvore zvaničnu internet stranicu na kojoj će objavljivati finansijske izvještaje, unutrašnja akta i ostale informacije iz svog poslovanja.
- Utvrditi obavezu uvodjenja administrativnih mjera od strane nadležnog državnog organa, političkim subjektima kojima DRI izrazi negativno mišljenje na Godišnji finansijski izvještaj ili reviziju pravilnosti poslovanja.
- Preporučuje se nadležnom Skupštinskom odboru da svojim aktom utvrdi obavezu javnog saslušanja odgovornog lica u političkom subjektu u slučaju datog negativnog mišljenja od strane DRI.

Član Senata DRI
Rukovodilac Kolegijuma
Nikola N. Kovačević

II OPŠTI PODACI

1. Pravni osnov

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl.list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017.godine

Revizije političkih subjekata su vršene u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. Subjekti revizije

Državna revizorska institucija (DRI) je shodno članu 43 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja u obavezi da vrši reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata koji ostvaruju prihode u većem iznosu od 10.000,00€. DRI je izvršila reviziju Godišnjih finansijskih izvještaja za 2016.godinu 30 političkih subjekata i to:

1. Demokratska partija socijalista;
2. Nova srpska demokratija;
3. Socijaldemokratska partija;
4. Socijalistička narodna partija;
5. Pokret za promjene;
6. Bošnjačka stranka;
7. Pozitivna Crna Gora;
8. Demokratska narodna partija;
9. Demos;
10. Demokratska Crna Gora – DEMOKRATE;
11. Socijaldemokrate Crne Gore;
12. Hrvatska građanska inicijativa;
13. Liberalna partija;
14. Nova demokratska snaga – FORCA;
15. Demokratska stranka jedinstva;
16. Demokratska partija;

17. Demokratski savez u Crnoj Gori;
18. Grupa građana Građanska inicijativa
19. Crnogorska demokratska unija;
20. NVO „Izbor“ Herceg Novi;
21. Grupa birača – Građanska akcija;
22. Građanski pokret URA;
23. Albanska alternativa;
24. Demokratska unija albanaca;
25. Stranka penzionera, invalida i socijalne pravde Crne Gore;
26. Demokratska srpska stranka;
27. NVO Perspektiva;
28. Pokret za Pljevlja;
29. Radnička partija;
30. Grupa građana „Novska lista“.

3. Finansijsko poslovanje političkih subjekata

Shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, politički subjekti su u obavezi da završni račun i godišnji konsolidovani finansijski izvještaj dostave Državnoj revizorskoj instituciji, najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.

Subjekti revizije su Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za 2016. godinu dostavili Državnoj revizorskoj instituciji u Zakonom utvrđenom roku, osim Socijalističke narodne partije, NVO “Izbor” Herceg Novi i Grupe birača Građanska akcija.
Godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu dostavljen je na sljedećim obrascima:

- Bilans stanja - na obrascu BS;
- Bilans uspjeha - na obrascu BU;
- Iskaz o novčanim tokovima - na obrascu INT;
- Iskaz o promjenama na kapitalu – na obrascu IPK i
- Statistički Aneks.

Državnoj revizorskoj instituciji nijesu shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dostavili Godišnji finansijski izvještaj za 2016.godinu 14 (četrnaest) političkih subjekata koji su shodno dopisu Ministarstva javne uprave (br 01/1-005/17-1188/2) upisani u Registar političkih Partija zaključno sa 31.12.2016.godine i to : Alternativa CG, Srpska stranka, Lista demokratskog saveza Albanaca, Bošnjačka demokratska zajednica u CG i Stranka srpskih radikala,Partija demokratskog prosperiteta;Demokratsko jedinstvo albanaca u Crnoj Gori;Demokratska zajednica Muslimana i Bošnjaka u Crnoj Gori;Bošnjačka demokratska partija Crne Gore;Zelena partija Crne Gore;Srpska lista;Partija udruženih penzionera i invalida Crne Gore;Centralna albanska partija za integracije i Partija penzionera, invalida i restitucije. Od navedenih) subjekata 5(pet) je ostvarilo

prihode veće od 10.000,00€ ,pa je shodno odredbama člana 43 Zakona njihove Godišnje finansijske izvještaje DRI trebala revidirati.

4. Cilj revizije

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

4.1 Kriterijumi za reviziju pravilnosti

- Zakon o političkim partijama („Sl. list CG“ br. 073/10, 040/11 , 059/11);
- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16)
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 004/11)
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07…62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu;

5. Predmet revizije

Predmet revizije su Godišnji finansijski izvještaji političkih subjekata za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

6. Metodologija revizije

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentacione i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekata revizije i njihovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizori su se upoznali sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti.

7. Planirani prag materijalnosti

Kod određivanja materijalnosti po vrijednosti, korištena je stopa u rasponu od 1% do 2 % shodno utvrđenoj metodologiji DRI.
Za utvrđivanje praga materijalnoisti za osnovicu su uzeti ukupni rashodi. Materijalnost je utvrđena za svaki politički subjekt posebno.

8. Planirana područja revizije

Nakon izračunavanja planiranog praga materijalnosti, uvida u finansijske izvještaje za 2016. godinu i upoznavanja s poslovanjem subjekta revizije i sl. planirani su sljedeći segmenti revizije: funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola,računovodstvene evidencije i finansijski izvještaji, prihodi, rashodi i pozicije Bilansa stanja (stalna imovina, gotovina u blagajni i na žiro računima potraživanja i obaveze).
Pored revizije navedenih segmenata, izvršena je provjera realizacije preporuka DRI koje su date u Izvještaju o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja subjekata revizije za prethodnu godinu (2015).
DRI je na sajtu objavila 30 (trideset) pojedinačnih izvještaja o reviziji političkih subjekata, koji sadrže mišljenje sa pregledom utvrđenih nepravilnosti i datih preporuka, opšti dio, utvrđeno činjenično stanje po planiranim segmentima, i realizaciju preporuka iz prethodne godine.

Mišljenja su izražena u standardizovanom obliku u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja. Kod izražavanja mišljenja uticala je materijalnost koja je određena shodno utvrđenoj metodologiji, kao i značaj nepravilnosti koje su uticale na finansijske izvještaje i poslovanje subjekta revizije.

Na finansijsku reviziju dato je 21 pozitivno mišljenje, 5 uslovnih i 4 negativna mišljenja, dok je na reviziju pravilnosti dato 6 pozitivnih, 17 uslovnih i 7 negativnih mišljenja.

Tabelarni pregled datih mišljenja na Godišnje finansijske izvještaje i pravilnost poslovanja revidiranih subjekata kao i broj datih preporuka za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i unapređenje rada istih.

R/B	NAZIV PARTIJE	MIŠLJENJE NA FINANSIJSKU REVIZIJU	MIŠLJENJE NA REVIZIJU PRAVILNOSTI	BROJ PREPORUKA
1	Demokratska partija socijalista	pozitivno	pozitivno	0
2	Albanska alternativa	pozitivno	uslovno	3
3	Grupa Građana Građanska inicijativa	pozitivno	uslovno	5
4	Demokratska srpska stranka	pozitivno	uslovno	4
5	Stranka penzionera, invalida i socijalne pravde Crne Gore	pozitivno	uslovno	5
6	Liberalna partija	negativno	negativno	10
7	Hrvatska građanska inicijativa	pozitivno sa skretanjem pažnje	uslovno	9
8	Demokratska narodna partija	pozitivno	uslovno	7
9	Pokret za promjene	pozitivno	uslovno	7
10	DEMOS	pozitivno	uslovno	7
11	Crnogorska demokratska unija	pozitivno	negativno	8
12	Socijaldemokratska Partija	pozitivno	pozitivno	2
13	Građanski pokret URA	pozitivno	uslovno	7
14	Nova srpska demokratija	pozitivno sa skretanjem pažnje	negativno	10
15	Demokratska unija Albanaca	negativno	negativno	6
16	Radnička partija	pozitivno	pozitivno sa skretanjem pažnje	3
17	Demokratska stranka jedinstva	negativno	negativno	11
18	Demokratska Crna Gora - DEMOKRATE	pozitivno	pozitivno sa skretanjem pažnje	2
19	Pozitivna Crna Gora	pozitivno	pozitivno sa skretanjem pažnje	2
20	Bošnjačka stranka	uslovno	uslovno	9
21	Pokret za Pljevlja	pozitivno	pozitivno sa skretanjem pažnje	2
22	Nova demokratska snaga -FORCA	pozitivno	uslovno	5
23	Grupa građana ,, Novska lista"	uslovno	uslovno	2
24	Demokratska partija	pozitivno	uslovno	5
25	NVO Perspektiva - ANA E MALIT	uslovno	uslovno	8
26	Demokratski savez u Crnoj Gori	uslovno	uslovno	8
27	Socijaldemokrate Crne Gore	pozitivno	uslovno	4
28	Socijalistička narodna partija	negativno	negativno	16
29	NVO" IZBOR" Herceg Novi	uslovno	negativno	6
30	Grupa birača - Građanska akcija	pozitivno	uslovno	6
	UKUPNO:			**179**

III UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

2.1. Sistem unutrašnjih kontrola

Revizijom je utvrđeno da određeni broj političkih subjekata nije uspostavilo sistem unutrašnjih kontrola na zadovoljavajući način jer isti nijesu donijeli sva opšta i posebna unutrašnja akta, nijesu donijeli godišnji Finansijski plan i Program rada (Stranka penzionera, invalida i socijalne pravde, Demokratska stranka jedinstva, Crnogorska demokratska unija (Crnogorska), Grupa birača Građanska akcija). Takođe pojedini subjekti ne obezbjeđuju sve zakonom propisane računovodstvene evidencije i nemaju uspostavljen sistem kontrole materijalno – finansijskog poslovanja opštinskih odbora. U postupku revizije utvrđeno je da veći broj subjekata revizije nije realno planirao prihode i rashode.

2.2. Računovodstveno poslovanje

Politički subjekti vođenje poslovnih knjiga ne vrše na jedinstven način i iskazivanje prihoda, rashoda, imovine i obaveza vrše po različitim računovodstvenim načelima, zbog nepostojanja regulative koja bi na jedinstven način uredila vođenje poslovnih knjiga i računovodstvenih evidencija političkih subjekata, što u znatnoj mjeri otežava rad političkih subjekata i DRI prilikom vršenja revizije.

U postupku revizije utvrđeno je da jedan broj političkih subjekata u poslovnim knjigama ne obezbjeđuju evidenciju stalne imovine i evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Takođe je utvrđeno da pojedini politički subjekti ne vrše popis ili ne vrše popis u skladu sa važećim Pravilnikom i ne obezbjeđuju adekvatnu dokumentaciju o ustupanju opreme na korišćenje.
Takođe je utvrđeno da pojedini subjekti ne vrše klasifikovanje troškova na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru koji primjenjuju i da vrše evidentiranje dijela finansijskih transakcija na osnovu neadekvatne i nepotpune dokumentacije.

2.3. Prihodi

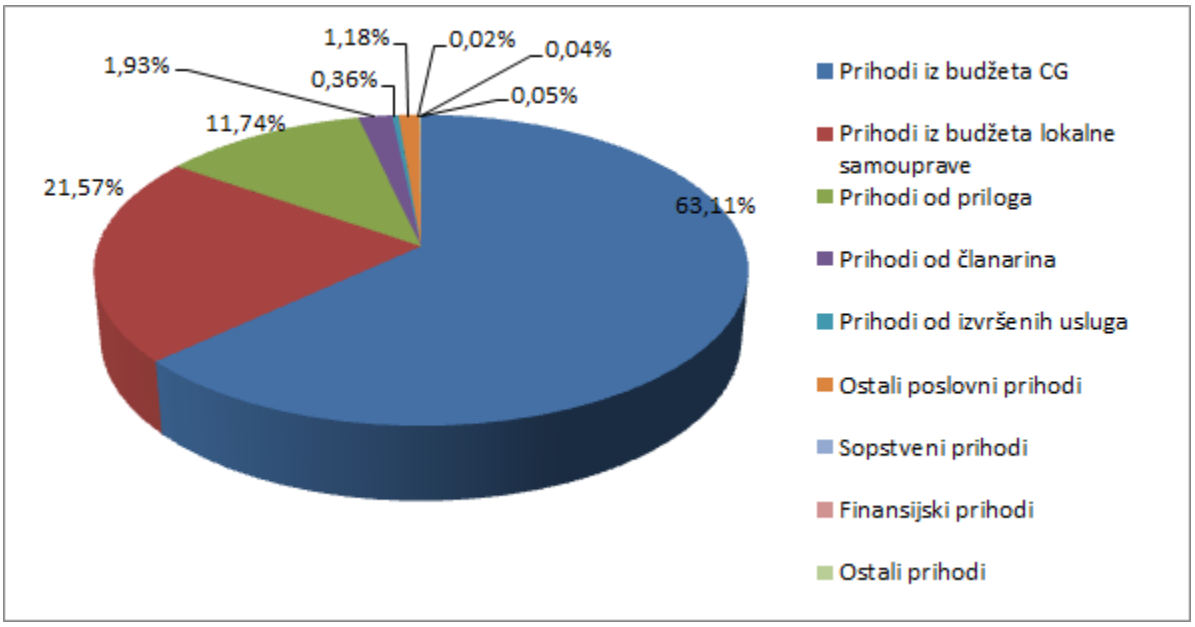
Subjekti revizije shodno Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja ostvaruju prihode iz javnih izvora (Budžet CG i budžeti lokalnih samouprava) i iz privatnih izvora.
Politički subjekti koji su bili predmet ove revizije u 2016. godini ostvarili su ukupne prihode u iznosu od 10.159.181,51€. Ostvareni prihodi se odnose na prihode iz budžeta CG u iznosu od 6.411.636,25€, prihode iz budžeta lokalnnih

samouprava u iznosu od 2.191.132,61€, prihode od priloga u iznosu od 1.193.026,82€, prihode od članarine u iznosu od 196.369,69€, prihode od izvršenih usluga u iznosu od 36.248,63€, ostale poslovne prihode u iznosu od 120.081,76€, sopstvene prihode u iznosu od 2.000,00€, finansijske prihode u iznosu od 3.723,15€ i ostale prihode u iznosu od 4.962,60€.

Tabelarni pregled ostavrenih prihoda po vrsti po političkim subjektima:

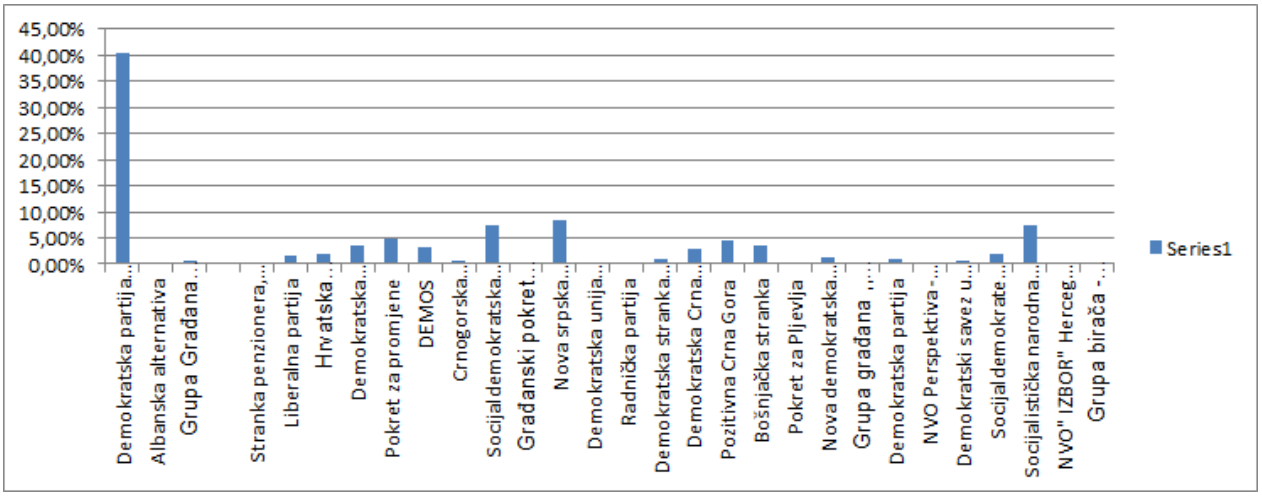
R/B	Naziv političkih subjekata	Prihodi iz budžeta CG	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	Prihodi od priloga	Prihodi od članarina	Prihodi od izvršenih usluga	Ostali poslovni prihodi	Sopstveni prihodi	Finansijski prihodi	Ostali prihodi	Ukupno
1	Demokratska partija socijalista	2.311.005,53	844.595,63	749.064,13	130.105,68	36.248,63	43.714,77		3.591,91	/	4.118.326,28
2	Albanska alternativa	25.302,00	8.688,00						1,00		33.991,00
3	Grupa Gradana Gradanska inicijativa	37.446,00	8.688,00				4.285,00		21,00		50.440,00
4	Demokratska srpska stranka		18.181,29					2.000,00		1.157,60	21.338,89
5	Stranka penzionera, invalida i socijalne	22.702,73	100,00	450,00							23.252,73
6	Liberalna partija	99.855,22	26.255,00	400,00	1.490,00		28.082,88			3.417,00	159.500,10
7	Hrvatska gradanska inicijativa	171.945,05	14.044,00		119,00				3,00		186.111,05
8	Demokratska narodna partija	256.541,00	71.762,00	26.500,00			13.684,00				368.487,00
9	Pokret za promjene	339.478,00	128.973,00	34.400,00						348,00	503.199,00
10	DEMOS	238.919,00	503,00	92.000,00							331.422,00
11	Crnogorska demokratska unija		6.774,13	40.556,78	2.970,00				0,30		50.301,21
12	Socijaldemokratska Partija	538.328,00	199.226,00	8.510,00	10.679,00		9.603,00				766.346,00
13	Gradanski pokret URA	18.534,99	5.615,24	15.293,00							39.443,23
14	Nova srpska demokratija	523.269,54	193.405,86	123.923,50			575,87				841.174,77
15	Demokratska unija Albanaca	7.885,80	21.531,56						0,22		29.417,58
16	Radnička partija	7.964,72					3.100,00				11.064,72
17	Demokratska stranka jedinstva	99.855,23	3.176,77						1,90		103.033,90
18	Demokratska Crna Gora - DEMOKRATE	257.494,00	26.302,00	13.036,00					14,00		296.846,00
19	Pozitivna Crna Gora	371.176,73	102.432,80	682,00	1.520,00						475.811,53
20	Bošnjačka stranka	283.089,05	67.977,99	5.500,00	18.283,20				53,59		374.903,83
21	Pokret za Pljevlja	3.105,00	6.992,00	2.000,00							12.097,00
22	Nova demokratska snaga -FORCA	101.328,00	37.820,00	324,00			3.093,00				142.565,00
23	Grupa gradana ,, Novska lista"		8.280,00								8.280,00
24	Demokratska partija	82.615,83	18.431,51		406,00				0,28		101.453,62
25	NVO Perspektiva - ANA E MALIT	12.482,00	4.108,00						1,00		16.591,00
26	Demokratski savez u Crnoj Gori	42.082,00	17.738,00						9,00		59.829,00
27	Socijaldemokrate Crne Gore	94.678,00	20.452,00	62.067,50	30.796,81						207.994,31
28	Socijalistička narodna partija	464.552,83	248.791,37	17.369,91			8.168,24		24,59	40,00	738.946,94
29	NVO" IZBOR" Herceg Novi		40.656,00	950,00			5.775,00				47.381,00
30	Grupa birača - Gradanska akcija		39.631,46						1,36		39.632,82
	UKUPNO:	**6.411.636,25**	**2.191.132,61**	**1.193.026,82**	**196.369,69**	**36.248,63**	**120.081,76**	**2.000,00**	**3.723,15**	**4.962,60**	**10.159.181,51**
		63,11%	**21,57%**	**11,74%**	**1,93%**	**0,36%**	**1,18%**	**0,02%**	**0,04%**	**0,05%**	

Grafički prikaz prihoda političkih subjekata po vrsti prihoda:

Shodno prezentiranim podacima najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz budžeta CG sa 63,11%, prihodi iz lokalnih samouprava sa 21,57%, prihodi od priloga sa 11,74%, prihodi od članarina sa 1,93% i drugi prihodi (od izvršenih usluga, ostali poslovni prihodi, sopstveni prihodi, finansijski prihodi i ostali prihodi sa 1,65%. Na osnovu gore navedenog, konstatuje se da prihodi iz javnih izvora (iz budžeta CG i budžeta lokalnih samouprava) u ukupnim prihodima učestvuju sa 84,68%, dok prihodi iz privatnih izvora i ostali prihodi učestvuju sa 15,32%.

Grafički prikaz prihoda po političkim subjektima:

Najveće učešće u ukupnim prihodima ima Demokratska partija socijalista sa 40,54%, Nova srpska demokratija sa 8,28%, Socijaldemokratska partija sa 7,54%, Socijalistička narodna partija sa 7,27%, Demokratska Crna Gora sa 4,95%, Pozitivna CG sa 4,68%, Bošnjačka stranka sa 3,69%, Demos 2,92% i ostali politički subjekti sa 20,13%.
Od ukupno iskazanih prihoda iznos od 7.594.506,05€ odnosi se na prihode za finansiranje redovnog poslovanja političkih subjekata, dok se iznos od 2.564.675,48€ odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

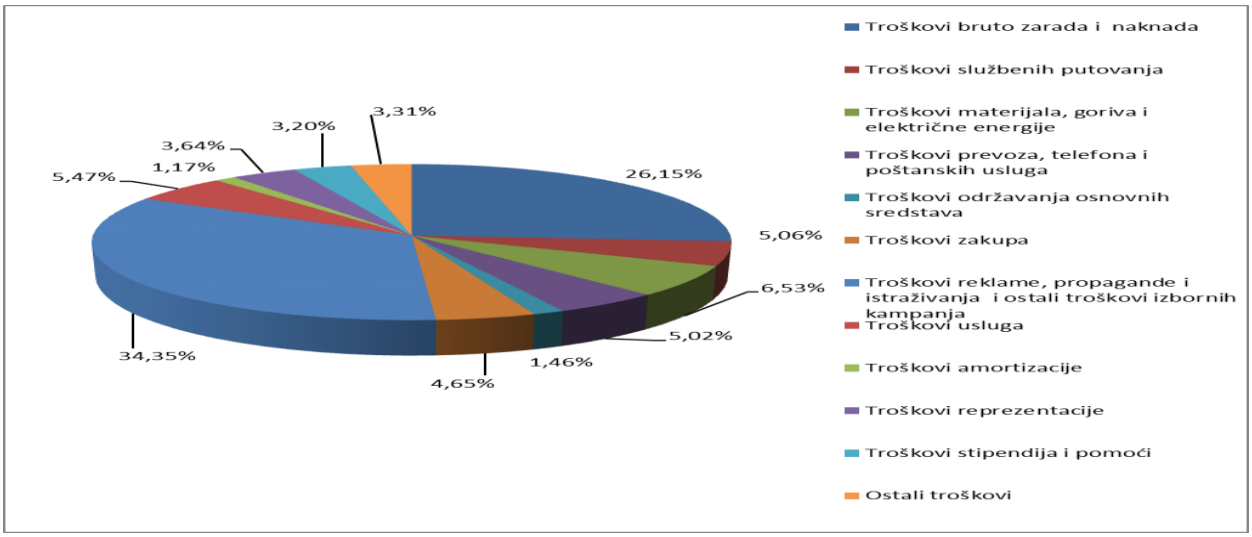
2.4. Rashodi

Politički subjekti koji su bili predmet ove revizije u 2016. godini ostvarili su troškove u ukupnom iznosu od 11.442.454,14€. Ostvareni troškovi odnose se na: troškove bruto zarada i naknada u iznosu od 2.992.356,00€, troškove službenih putovanja u iznosu od 579.274,12€, troškove materijala, goriva i električne energije u iznosu od 747.244,67€, troškove prevoza, telefona i poštanskih usluga u iznosu od 574.595,97€, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 167.200,06€, troškove zakupa u iznosu od 532.126,89€, troškove reklame, propagande i istraživanja i ostale troškove izbornih kampanja u iznosu od 3.930.226,59€, troškove usluga u iznosu od 625.438,42€, troškove amortizacije u iznosu od 133.377,33€, troškove reprezentacije u iznosu od 415.974,60€, troškove stipendija i pomoći u iznosu od 365.757,51€, ostale troškove u iznosu od 378.881,92€.

Tabelarni pregled troškova po vrsti i po političkim subjektima

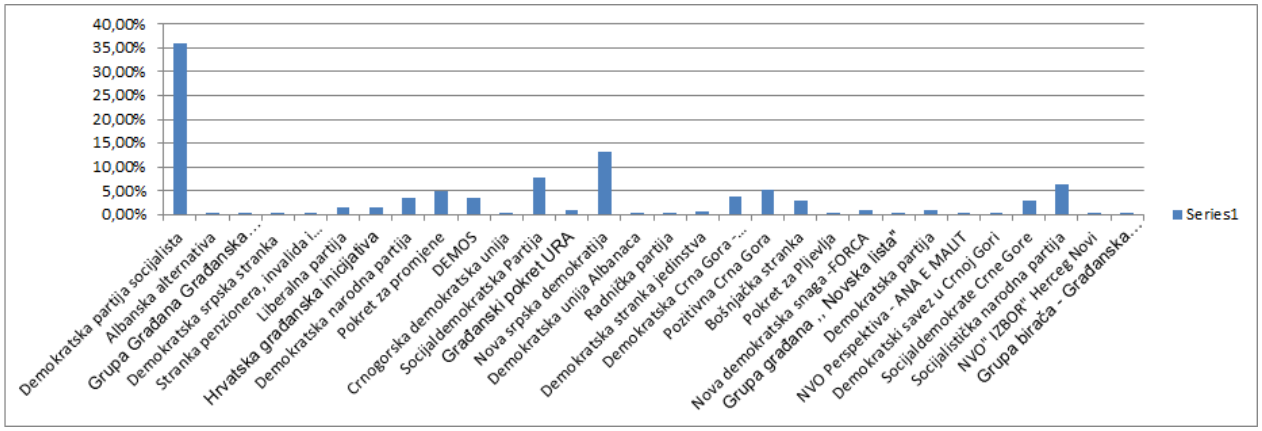
R/B	Naziv političkih subjekata	Troškovi bruto zarada i naknada	Troškovi službenih putovanja	Troškovi materijala, goriva i električne energije	Troškovi prevoza, telefona i poštanskih usluga	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	Troškovi zakupa	Troškovi reklame, propagande i istraživanja i ostali troškovi izbornih kampanja	Troškovi usluga	Troškovi amortizacije	Troškovi reprezentacije	Troškovi stipendija i pomoći	Ostali troškovi	Ukupni troškovi	% učešća
1	Demokratska partija socijalista	1.327.003,57	167.732,48	266.426,27	306.459,21	119.998,45	206.458,25	1.443.567,03	167.579,86		42.532,49		63.170,72	**4.110.928,33**	***35,93%***
2	Albanska alternativa	14.277,65	978,24	9.886,89	820,10		3.755,16	9.336,55	1.285,55	190,94	1.075,30		8.317,73	**49.924,11**	***0,44%***
3	Grupa Gradana Gradanska inicijativa	449,89		8.560,14	395,48		1.939,17	2.587,60	755,11	100,76	3.325,92	10.166,64	2.282,20	**30.562,91**	***0,27%***
4	Demokratska srpska stranka	0,00	2.956,96	2.162,56	4.320,29	496,37	3.407,30		1.041,97	128,55	1.984,94	8.063,74	798,36	**25.361,04**	***0,22%***
5	Stranka penzionera, invalida i socijalne	14.696,86		2.452,79	339,30				800,28		380,30	1.500,00	0,00	**20.169,53**	***0,18%***
6	Liberalna partija	61.547,97	20.829,49	14.867,67	4.185,44		9.227,56	24.888,69	1.132,00	1.307,00	7.330,73		13.965,98	**159.282,53**	***1,39%***
7	Hrvatska gradanska inicijativa	80.454,70	9.480,48	1.649,21	9.322,30	636,22	878,00	59.263,82	2.292,13	1.831,07	7.126,80	15.341,60	846,59	**189.122,92**	***1,65%***
8	Demokratska narodna partija	116.256,29	50.679,37	9.045,26	6.647,85		14.759,25	116.064,01	2.586,12	9.574,25	20.326,01	40.484,00	5.756,16	**392.178,57**	***3,43%***
9	Pokret za promjene	91.609,74	37.539,58	21.266,17	26.091,07		28.728,00	27.178,00	58.424,78	33.094,79	44.274,05	48.138,46	153.315,75	**569.660,39**	***4,98%***
10	DEMOS	34.412,54	935,00	690,81	9.000,12		19.618,00	338.266,45	1.792,05		1.762,47	1.198,88		**407.676,32**	***3,56%***
11	Crnogorska demokratska unija	1.260,00		466,63	786,34		21.778,41	22.104,41	432,43	304,29	334,92	152,50		**47.619,93**	***0,42%***
12	Socijaldemokratska Partija	275.666,87	18.075,23	122.471,05	58.402,67	14.491,87	50.591,33	184.091,91	75.518,75	17.075,86	36.613,89	35.673,77		**888.673,20**	***7,77%***
13	Gradanski pokret URA	31.032,76		991,11	423,00		864,46	21.211,35			281,00	54.549,05	915,37	**110.268,10**	***0,96%***
14	Nova srpska demokratija	46.429,58	122.485,49	5.168,06	50.833,26	7.009,63	6.133,00	996.840,13	151.299,60	24.446,36	72.272,91	9.496,00	28.465,60	**1.520.879,62**	***13,29%***
15	Demokratska unija Albanaca	5.852,79	6.962,00	1.425,69	3.266,81	1.288,26	3.257,14	1.932,20	770,00	581,12	2.849,13	4.830,00	177,40	**33.192,54**	***0,29%***
16	Radnička partija	0,00	1.152,00	759,65	230,00	37,10	3.874,56		36,21			45,73		**6.135,25**	***0,05%***
17	Demokratska stranka jedinstva	20.200,00	11.704,00	4.342,86	1.772,02	1.848,80	12.000,00		1.492,50		1.763,01	13.800,00	406,35	**69.329,54**	***0,61%***
18	Demokratska Crna Gora - DEMOKRATE	51.078,54		17.342,52	6.414,13	4.854,26	40.091,87	255.167,53	20.872,48	1.075,86	30.894,24	7.641,50	11.567,53	**447.000,46**	***3,91%***
19	Pozitivna Crna Gora	196.216,80	19.666,60	15.924,45	26.523,97	2.684,86	31.140,20	129.840,62	58.981,39	4.836,08	47.063,73	990,00	69.926,30	**603.795,00**	***5,28%***
20	Bošnjačka stranka	99.224,52	26.021,82	51.226,75		3.846,79	23.522,00	37.669,96		11.050,44	32.032,76	50.734,43	1.416,96	**336.746,43**	***2,94%***
21	Pokret za Pljevlja	3.860,04	195,50	139,33	441,97			924,47	61,40	501,84	365,00	50,00	976,06	**7.515,61**	***0,07%***
22	Nova demokratska snaga -FORCA	18.672,98	4.522,00	2.952,66	2.178,26		11.200,00	63.821,07	7.498,64	2.078,54	5.765,95	1.540,95	1.589,59	**121.820,64**	***1,06%***
23	Grupa gradana „ Novska lista"	1.800,00		150,00	300,00			1.000,00	607,00		2.860,50	6.550,00		**13.267,50**	***0,12%***
24	Demokratska partija	8.964,86	36.227,26	18.683,23	3.114,36	502,00		8.367,90	1.034,00	1.523,31	13.834,95	9.930,00	297,58	**102.479,45**	***0,90%***
25	NVO Perspektiva - ANA E MALIT	0,00	10.952,88	1.752,23	134,85	65,34	1.375,98	457,67		359,96	661,50	2.148,57	195,71	**18.104,69**	***0,16%***
26	Demokratski savez u Crnoj Gori	10.475,96	7.013,39	7.805,56	3.223,75	366,50		1.210,21	1.857,00	112,92	6.637,67	3.324,89	242,90	**42.270,75**	***0,37%***
27	Socijaldemokrate Crne Gore	5.063,15	123,80	83.597,10	12.319,52	5.095,65	26.105,95	150.579,76	37.892,95	1.009,41	8.924,42	5.474,01		**336.185,72**	***2,94%***
28	Socijalistička narodna partija	462.389,67	23.040,55	74.049,21	35.997,20	3.977,96	6.807,00	10.720,14	28.095,07	22.062,71	22.155,18	29.027,80	14.251,08	**732.573,57**	***6,40%***
29	NVO" IZBOR" Herceg Novi	9.728,33		431,88	652,70		4.519,10	950,00		131,27	273,00	4.754,28		**21.440,56**	***0,19%***
30	Grupa biraća - Gradanska akcija	3.730,00		556,93			95,20	22.185,11	1.299,15		271,83	150,71		**28.288,93**	***0,25%***
	UKUPNO:	**2.992.356,00**	**579.274,12**	**747.244,67**	**574.595,97**	**167.200,06**	**532.126,89**	**3.930.226,59**	**625.438,42**	**133.377,33**	**415.974,60**	**365.757,51**	**378.881,92**	**11.442.454,14**	***100,00%***
		26,15%	**5,06%**	**6,53%**	**5,02%**	**1,46%**	**4,65%**	**34,35%**	**5,47%**	**1,17%**	**3,64%**	**3,20%**	**3,31%**	**100,00%**	

Grafički prikaz troškova političkih subjekata po vrsti troška:

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame, propagande i istraživanja sa 34,34%, troškovi bruto zarada sa 26,15%, troškovi materijala, goriva i električne energije sa 6,53%, troškovi usluga sa 5,46%, troškovi službenih putovanja sa 5,06%, troškovi prevoza, telefona i poštanskih usluga sa 5,02%, troškovi zakupa sa 4,65% i sl.

Grafički prikaz troškova po političkim subjektima:

Najveće učešće u ukupnim troškovima ima Demokratska partija socijalista sa 35,93%, Nova srpska demokratija sa 13,29%, SDP sa 7,77%, SNP sa 6,40%, Pozitivna CG sa 5,28%, Pokret za promjene sa 4,98%, Demokratska CG 3,91%, DEMOS 3,56%, Demokratska narodna partija 3,43% i sl.

Od ukupnih troškova iznos od 7.198.575,49€ odnosi se na troškove za finansiranje redovnog poslovanja, dok se iznos od 4.243.878,56€ odnosi na troškove izbornih kampanja.
Revizijom je utvrđeno da subjekti revizije nijesu dokumentovali ili su neadekvatno dokumentovali troškove u iznosu od 92.843,00€ i to: Socijalistička narodna partija (28.456,27€), Liberalna partija (15.350,77€), Demokratska stranka jedinstva (14.036,00€), Demokratska unija Albanaca (8.165,00€), Nova srpska demokratija (5.078,59€) i ostali subjekti revizije (20.489,00€).
Subjekti revizije su gotovinski iz blagajne isplatili iznos od 1.088.210,00€ što čini 9,50% ukupnih troškova.

2.5. Neizmirene obaveze

Subjekti revizije su u poslovnim knjigama iskazali neizmirene obaveze sa stanjem na dan 31.12.2016. godine u iznosu od 2.566.316,84€.
Od ukupno neizmirenih obaveza na Novu srpsku demokratiju odnosi se iznos od 1.036.903,79€ ili 40,56%, Socijalističku narodnu partiju 338.800,60€ ili 13,25%, Demokratsku CG 200.685,70€ ili 7,85%, Demokratsku partiju socijalista iznos od 188.100,19€ ili 7,36%, Socijaldemokratsku partiju iznos od 171.230,00€ ili 6,70%, Socijaldemokrate CG iznos od 154.241,10€ ili 6,03%, Demos iznos od 95.344,50€ ili 3,73%, Građanski pokret URA iznos od 90.676,59€ ili 3,55%, Pokret za promjene iznos od 70.428,81€ ili 2,76% i ostali revidirani subjekti (21subjekata) iznos od 209.205,56€ ili 8,21%

2.6. Potraživanja

U poslovnim knjigama revidiranih subjekata iskazani su potraživanja u ukupnom iznosu 524.153,09€.
Od iskazanih potraživanja na potraživanja Pokreta za promjene odnosi se iznos od 148.665,00€, Demokratske stranke jedinstva iznos od 105.647,10€, Socijalističke narodne partije iznos od 83.972,47€, Demokratske partije socijalista iznos od 50.516,89€, Socijaldemokratske partije iznos od 48.485,00€, Nove srpske demokratije iznos od 22.868,28€, Pozitivne CG iznos od 21.026,75€, Demokratskog saveza u CG iznos od 12.611,22€ i ostalih revidiranih subjekata iznos od 30.360,00€. Potraživanja se najvećim dijelom odnose na potraživanja od lokalnih samouprava, potraživanja po osnovu zakupnine poslovnih prostora, sporna potraživanja i ostala potraživanja.

Izvještaj pripremila:
Slavka Tomić, načelnik u Sektoru IV

Član Senata DRI
Rukovodilac Kolegijuma
Nikola N. Kovačević